

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898.

Första Kammaren.

N:o 2.

Fredagen den 21 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr *Tornerhjelm* anmälde, att han inställt sig vid riksdagen.

Anmälades och bordlades Riksdagens kanslideputerades memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet herr *von Strokirchs* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 1, med förslag till ändrad lydelse af § 21 i lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *von Strokirchs* under gårdagen bordlagda motion, n:o 2, angående skrifvelse till Konungen, i fråga om åtgärder för vattenaftappning från och torrläggning af vissa sankmarker.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet herr *Lithanders* sistlidne dag bordlagda motion, n:o 3, angående skrifvelse till Konungen i fråga om inrättande af ett statsdepartement för jordbruk, industri och handel.

Afgåfvos följande motioner:

n:o 4, af greve *von Hallbeyl*, angående ändring af tredje stycket i 81 § af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895;

n:o 5, af herr *Pettersson, Carl*, om löneförhöjning för lågt aflönade komministrar, kapellpredikanter samt pastorats- eller sockenadjunkter; och

n:o 6, af herr *Wieselgren*, om vidtagande af åtgärder för avvägbringande af en tillfredsställande rättsordning i fråga om slägt- eller efternamn.

På derom framställd begäran blefvo dessa motioner bordlagda.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På hemställan af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,38 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.

Lördagen den 22 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Friherre *von Kræmer* samt herrar *Fock* och *Alin* anmälde, att de anländt till riksdagen.

Företogs val af tio ledamöter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Alin</i>	med 124 röster,
» <i>Behm</i>	» 123 »
» <i>Berg, Gustaf Axel</i> , ...	» 123 »
» <i>Bergius</i>	» 123 »
» <i>Säve</i>	» 123 »
friherre <i>Wrangel von Brehmer</i>	» 123 »
herr <i>Blomberg</i>	» 122 »
friherre <i>Akerhielm, Gustaf</i> , ...	» 121 »
herr <i>Nyström, Carl</i> , ...	» 119 »
» <i>Ostergren</i>	» 110 »

Företogs val af tolf ledamöter i statsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

friherre <i>von Otter</i>	med 125 röster,
herr <i>Tamm</i>	» 125 »
» <i>Wijk</i>	» 125 »

herr <i>Fosser</i>	med 124 röster,
» <i>Lundeberg</i>	» 124 »
» <i>Bohnstedt</i>	» 123 »
» <i>Billing</i>	» 122 »
friherre <i>Gripenstedt</i>	» 122 »
grefve <i>Klingspor, Philip</i> , ...	» 122 »
herr <i>Pettersson, Fredrik Emil</i> , ...	» 122 »
» <i>Tornerhjelm</i>	» 119 »
» <i>Fränckel</i>	» 117 »

Företogs val af tio ledamöter i bevillningsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Almqvist</i>	med 118 röster,
» <i>Almström</i>	» 118 »
» <i>Odelberg, Theodor</i> , ...	» 118 »
» <i>Stephens</i>	» 118 »
» <i>Weinberg</i>	» 118 »
» <i>Cavalli</i>	» 117 »
» <i>Nisser, Martin Samuel</i> , ...	» 117 »
friherre <i>Klingspor, Carl</i> , ...	» 114 »
herr <i>Philipson</i>	» 114 »
» <i>af Burén</i>	» 112 »

Företogs val af åtta ledamöter i bankoutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

grefve <i>Hamilton</i>	med 124 röster,
herr <i>Moberg</i>	» 124 »
» <i>Rettig</i>	» 124 »
» <i>Almgren, Oscar</i> , ...	» 123 »
» <i>Sanne</i>	» 123 »
grefve <i>Spens</i>	» 123 »
herr <i>Östberg</i>	» 121 »
» <i>Nilsson, Ola</i> , ...	» 90 »

Företogs val af åtta ledamöter i lagutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Fröberg</i>	med 124 röster,
» <i>Lundström</i>	» 124 »
» <i>Pehrsson, John</i> , ...	» 124 »
» <i>Rudebeck</i>	» 124 »
» <i>Andersson, Gustaf</i> , ...	» 123 »
» <i>Hasselrot</i>	» 121 »
» <i>Ölander</i>	» 121 »
» <i>Pettersson, Carl F.</i> , ...	» 113 »

Företogs val af åtta suppleanter i konstitutionsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Sörensson</i>	med 96 röster,
» <i>Almgren, Fredrik,</i>	» 96 »
grefve <i>Posse</i>	» 92 »
herr <i>Hallgren</i>	» 88 »
» <i>Nisser, Ernst,</i>	» 85 »
grefve <i>Lewenhaupt</i>	» 83 »
herr <i>Fehrman</i>	» 77 »
» <i>Benedicks</i>	» 72 » ,

sedan ordningen mellan de två förstnämnda blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af nio suppleanter i statsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Lybeck</i>	med 104 röster,
grefve <i>Wachtmeister, Fredrik,</i>	» 94 »
herr <i>Nyström, Thomas,</i>	» 89 »
» <i>Ehrenborg</i>	» 88 »
» <i>Törneblad</i>	» 86 »
» <i>Berlin</i>	» 84 »
» <i>Rodhe</i>	» 84 »
» <i>Björnin</i>	» 81 »
» <i>Grundberg</i>	» 79 » ,

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af åtta suppleanter i bevillningsutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Röhss</i>	med 83 röster,
friherre <i>Rappe</i>	» 79 »
herr <i>Bergström</i>	» 78 »
» <i>Bruzelius</i>	» 78 »
» <i>Schröder</i>	» 77 »
» <i>Wester</i>	» 73 »
» <i>Berg, Gustaf B.,</i>	» 73 »
» <i>Söderberg</i>	» 70 » ,

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Företogs val af sex suppleanter i bankoutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Asker</i>	med 97 röster,
» <i>Björklund</i>	» 94 »

herr <i>Dahlberg</i>	med 89 röster,
grefve <i>von Hallwyl</i>	» 84 »
herr <i>Ekströmer</i>	» 83 »
» <i>Jehander</i>	» 81 »

Företogs val af åtta suppleanter i lagutskottet; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr <i>Lindgren</i>	med 82 röster,
» <i>Trygger</i>	» 81 »
» <i>Bondesson</i>	» 80 »
» <i>Andersson, P. J.</i> , ...	» 78 »
» <i>Krok</i>	» 78 »
» <i>von Stapelmohr</i>	» 73 »
» <i>Fagerholm</i>	» 66 »
» <i>Leman</i>	» 60 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet grefve *von Hallwyls* nästlidne dag bordlagda motion, n:o 4, om ändring af tredje stycket i 81 § af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den af herr *Pettersson, Carl*, väckta, under gårdagen bordlagda motion, n:o 5, om löneförhöjning för lågt aflönade komministrar, kapellpredikanter samt pastorats- eller sockenadjunkter.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet herr *Wieselgrens* sistlidne dag bordlagda motion, n:o 6, om vidtagande af åtgärder för åvägabringande af en tillfredsställande rättsordning i fråga om slägt- eller efternamn.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslideputerades under gårdagen bordlagda memorial n:o 1, angående antagande af tjänstemän i Riksdagens kansli.

Justerades åtta protokollsutdrag för denna dag.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Bergmark* under tre veckor från denna dag.

På framställning af herr *Lithander*, som, med företeende af läkarebetyg, anhöll att icke ifrågakomma vid tillsättning af utskott, medgaf kammaren honom ledighet från riksdagsarbetet under de närmaste trettio dagarne.

Kammaren åtskildes kl. 2,35 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Måndagen den 24 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 12 på dagen.

Friherre *von Otter* anmälde, att han ankommit till riksdagen.

Herr statsrådet *Annerstedt* aflemnade dels Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 13 kap. 4 § giftermålsbalken;
- 2:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken;
- 3:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 86 § utsokningslagen m. m.;
- 4:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af straffid m. m.;
- 5:o) med förslag till checklag m. m.;
- 6:o) med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen;
- 7:o) med förslag till lag, innefattande tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen;
- 8:o) med förslag till lag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap;
- 9:o) med förslag till lag angående rätt till erhållande af kyrklig vigsel i visst fall;
- 10:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter Maria Christina Blomstedt;

11:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter ogifta Maria Christina Eriksson;

12:o) angående upplåtelse af kronomark till Arjeplougs kommun i Norrbottens län;

13:o) angående upplåtelse af kronomark till Jockmocks kommun i Norrbottens län;

14:o) angående upplåtelse till Norrköpings stad af förra hospitalslägenheten Hospitalsholmen;

15:o) angående försäljning af två under förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal n:o 7 Bro i Upsala län lydande utegor;

16:o) angående försäljning af en till förra militiebostället Öfversta n:is 2 och 3 i Örebro län hörande lägenhet;

17:o) angående förhöjning i de vaktmästarne hos åtskilliga statsmyndigheter tillerkända löneförmåner;

18:o) angående ändring i vissa delar af förordningarna om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om landsting den 21 mars 1862 samt af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862;

19:o) angående godtgörelse till jernvägsstyrelsen för förskottsvis utgifven expropriationsersättning för viss till Luleå—Gellivarebanan hörande mark;

20:o) angående upplåtelse till statens jernvägar af ett jordområde från förra hospitalshemmanet Ousby n:o 3 i Kristianstads län;

21:o) angående tillstånd för Visby stad att tillbyta sig två jordområden af den utaf Gotlands artillericorps disponerade tyghusplanen invid Visby;

22:o) angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 2 december 1892; och

23:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

dels ock Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

Upplästes ett inkommet läkareintyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare godsegaren herr *G. B. Berg* den 22 dennes genom olyckshändelse ådragit sig ett brott i venstra öfverarmen och i följd deraf är tills vidare hindrad fullgöra sitt riksdagsmannavärf, varder härmed intygadt.

Kongl. Serafimerlasarettet den 24 januari 1898.

John Berg,

med. d:r och professor.

Justerades protokollet för den 17 i denna månad.

Statsverks-
proposi-
tionen.

Föredrogs å nyo Kongl. Maj:ts den 19 innevarande januari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Herr Ljungberg: Det är naturligt, att ett så omfattande dokument som den kongl. propositionen, hvilken nu blifvit oss förelagd, måste innehålla många öfverraskningar för representationen. En af de största bland dessa har dock varit den, att en tillökning af första hufvudtiteln nu blifvit ifrågasatt, och detta för Norges skull. Af unionen mellan Sverige och Norge finnes, såsom vi veta, knappast skuggan kvar, och separationen fortskyndas alltjemt. De båda brödrafolken skola icke numera uppträda såsom enhet gent emot utlandet, utan man låter Norge afsluta särskilda handelstraktater äfven i sådana fall, då de främmande magterna sjelfva till en början protesterade deremot, ja, till och med i fall, der, såsom t. ex. i förhandlingarna med Spanien, Norge förut på det bevekligaste anhållit att få vara med oss uti fördraget. Men ej nog dermed; vid verldsutställningarna och de stora marinexpositionerna skola vi nu äfven gå hvart rike för sig, då det likväl kunde synas, som om det borde vara af den största vigt, att man just vid sådana tillfällen visade, att unionen, trots allt, håller tillsammans. Ytterligare har, genom en kongl. norsk resolution i kommandomål, helt nyligen blifvit bestämdt, att våra flottor icke ens i krig skola hafva gemensamt befäl, hvarigenom de största olyckor kunna inträffa, då vi, i stället för att med samlade krafter möta en fiende, kanske finna oss söndrade och invecklade i etikettsstrider.

Blott *en* rättighet gent emot Norge återstår oss svenskar ännu, nemligen den att fullgöra de skyldigheter, som Norge icke vill eller kan uppfylla. Den nu förevarande frågan är af sådan beskaffenhet.

Jag vill emellertid för min del icke motsätta mig det bidrag, som här har begärts för kronprinsens hofhållning, då ju detsamma anses nödvändigt för värdande af kronprinsessans helsa. De anmärkningar, jag likväl har att framställa, äro af formel natur, i det att jag anser, att saken icke kan eller bör ordnas på det sätt, som uti den kongl. propositionen blifvit föreslaget.

Innan jag kommer in på denna fråga, skall jag emellertid bedja att få i minnet återkalla några karakteristiska drag såväl från vår egen förenings som från en annan unions historia.

Vid den svensk-norska unionens ingående beviljade normmännen till kronprinsens hofhållning 32,000 speciedaler, d. v. s. 128,000 kronor, hvilket anslag fortfor att utgå under några år. Och äfven under den derpå följande tiden var det anslag, som af normmännen lemnades till kronprinsens hofhållning, temligen högt. Hvad som framför allt är anmärkningsvärdt, är för öfrigt det *system*, som då omfattades af normmännen, nemligen att, i fråga om hofhållningsanslagen, så mycket som möjligt skynda svenskarne i förväg och bevilja hvad som äskades. Normmännen ville naturligtvis, *ehuru* våra första unionskonungar höllo strama tyglar, eller kanske just *derför*, tillvinna sig konungarnes bevägenhet.

Sedermera, efter det undfallenhetsperioden inträdt, hafva norr-

männen antagit ett annat system. I stället för artigheter hafva kommit ohöfligheter, och man förhalar numera bevilningarna till den kongl. civillistan, ända till dess den svenska Riksdagen åtskilts och ända till stortingssessionerna, förmodligen för att, åtminstone påstås detta af norska högertidningar, hafva ett band på Konungen. Detta med afseende på Norge.

Jag vill nu öfvergå till hithörande förhållanden inom en annan union. Det är väl bekant, att, när Österrike och Ungern år 1867 afslutade den bekanta och med skäl berömda öfverenskommelsen sins emellan, det bestämdes, att Ungern lika väl som Österrike blott skulle utgöra en viss procent af de gemensamma utgifterna. Ett undantag från denna regel vidtogs emellertid af ungrarne med afseende å civillistan. Och hvarför? Jo, emedan det ungerska folket, som är ett storsinnadt folk, ansåg det vara tillbörligt att, när det i öfrigt fordrade jemlikhet, äfven iakttaga sådan jemlikhet i afseende på anslagen till sitt konungahus, hvadan alltså Ungern, ehuru det har en folkmängd 6 å 7 millioner mindre än Österrike, då Österrike hade beviljat 4,650,000 floriner till sin kejsare, beviljade samma belopp till sin konung. Jag kan här i förbigående nämna, att kejsaren af Österrike mycket kortare tid af året vistas i Ungern, än vår Konung vistas i Norge.

I detta sistnämnda land har man deremot gått till väga på ett helt annat sätt. Man har i alla länders press, likasom i sin egen, öfverljudt hojtat om den jemlikhet, hvartill man ansett sig berättigad, och om den »suveränitet», man inbillat sig innehafva; men på samma gång hafva norrmännen aldrig tvekat att, med hänseende till civillistan liksom till de diplomatiska utgifterna, antaga det välvilliga proportionstal, som svenskarne låtit dem åtnjuta, och de hafva till slut icke ens värdat sig om att iakttaga detta. Hvad det nu ifrågavarande anslaget beträffar, har man i Norge till och med gått så långt, att i stället för att lemna 80,000 kronor, som var ⁵/₁₇ af hvad Sverige och Norge tillsammans betalade, gifver man nu till kronprinsens hofhållning endast 30,000 kronor, d. v. s. i stället för de nämnda ⁵/₁₇, har man gått ned till något mera än ²/₁₇.

Med afseende på den nu föreslagna förhöjningen af Sveriges anslag till kronprinsens hof, skall jag vidare taga mig friheten anföra, att jag, såsom sagdt, för min del icke har något emot, att anslaget beviljas. Men jag kan icke annat än protestera emot det sätt, hvarpå vederbörande önska få denna fråga ordnad. Det säges nemligen i den kongl. propositionen, att anslaget skall uppföras på *ordinarie stat*. Men är icke detta ett *tillfälligt* bidrag? Har icke finansministern sjelf sagt, att denna förhöjning »gifvetvis skall utgå endast så länge det norska anslaget utgår med dess nuvarande lägre belopp»? Således kan väl ingen bestrida, att förhöjningen är ett temporärt anslag, och sådana böra ju icke uppföras på *ordinarie stat*. Sker detta, skulle det ju dessutom kunna hända oss, att det högre anslaget blir qvarstående, äfven sedan Norge fullgjort sina prestanda.

Emellertid är det icke nog härmed, utan här förekommer äfven

Statsverkspropositionen.
(Forts.) ett besynnerligt yttrande af finansministern. Han säger sig nemligen anse, att det icke »synes behöfva såsom uttryckligt vilkor för anslagsförhöjningen angifvas», att det högre anslaget skall upphöra att utgå, när anslaget ifrån Norge höjes. Jag kan icke begripa detta hemlighetsmakeri. Man känner sig böjd att utropa: *vestigia terrent*, när man påminner sig sådana der vid två föregående tillfällen, det ena på 1820- och det andra på 1880-talet, gjorda hemlighetsfulla förbehåll å ena sidan och löften å andra sidan, hvilka afgifvits utan att i någon handling officiellt intagas. Jag anser därför för min ringa del, att det uttryckligen bör tillkännagifvas, att detta anslag endast utgår, så länge norrmännen vidhålla det lägre beloppet, äfvensom att det bör bestämdt angifvas, att detta är ett *förskott*, som bör af Norge ersättas. Det kan nemligen ganska lätt hända, att vi i många år få utgöra detta förskott, och jag tror icke, att någon af eder, mine herrar, skulle anse sig berättigad att pålägga svenska staten en börda, tillkommen endast genom Norges undandragande, utan att vi skulle fordra ersättning därför.

Dessa äro de anmärkningar, som jag trott mig i denna fråga böra framställa. Och det är så mycket mera nödvändigt, att vi vidhålla våra rättigheter i detta och dylika fall, som vi, hvad penninganslag beträffar, hafva att betänka ett vitsord af norrmännen sjelfva i persiflaget öfver den norska hederskänslan: »Den norske æresfølelse bestaar deri, at svenskerne betaler og vi gaar fri».

Jag skall äfven bedja att få yttra några ord i afseende på en punkt å den åttonde hufvudtiteln. Under denna hufvudtitel förekommer, bland mycket annat, ett anslag till våra *arbetareinstitut*. Detta anslag har i senare åren blifvit allt jemt höjdt. Det började icke utgå förrän år 1885, då 15,000 kronor för ändamålet voro anslagna. Anslaget höjdes år 1895 till 25,000 kronor, så 1897 till 30,000 kronor och vidare för 1898 till 35,000 kronor. Regeringen begär det oaktadt nu, att anslaget skall ytterligare höjas till 45,000 kronor, och grunden härtill skall vara den, att så många ansökningar inkommit med anhållan om bidrag af ifrågavarande anslag. Ja, det vet man väl, att der åtelen är, der samlas ock örnarne, och att, om ett anslag finnes, alla vilja hafva del deraf. Men det är icke denna omständighet, som bör utgöra ett giltigt skäl för anslagens förhöjning, utan det är, om ett tillfredsställande svar kan lemnas på frågan: »Hafva dessa arbetareinstitut uppfyllt sitt ändamål? Vet man, huru de agera?» Jag tror, att man skulle komma till ganska märkvärdiga upptäckter, om man närmare granskade dessa instituts sätt att verka. Det finnes sådana, i hvilka man hufvudsakligen sysselsätter sig med att sprida osvenska, kosmopolitiska idéer, och der undervisningen för öfrigt består i en mängd alldeles opraktiska ämnen, åtminstone för de klasser, som här äro i fråga. Man undervisar t. ex. våra arbetare om natur och folk i Milanesien, om Senegambien, om australnegrerna och sådant der, men jag har icke kunnat finna, att man undervisar och upplyser åhörarne om vårt näringslif, om vår nationella utveckling och sådant mera, som kunde gifva vårt folk praktiskt gagneliga kunskaper

och höja deras nationalmedvetande. Jag tror, att det fattas något högst väsentligt i dessa instituts organisation, och det är en nitisk och sakkunnig inspektion. Det bör, enligt min mening, öfverlätas åt en officiellt ansvarig inspektör, t. ex. en folkskoleinspektör, att hålla hand öfver, att detta anslag icke missbrukas.

Man säger nu, att 35,000 kronor äro så litet att fördela på så många. Ja väl, men det finnes ett sätt att komma ifrån denna svårighet, nemligen genom att sänka maximalgränsen för bidrag af detta anslag. Denna gräns är nu 3,000 kronor, men den kunde mycket väl sättas till 1,500 kronor, och då skulle det nuvarande anslaget blifva tillräckligt för det verkliga behovet.

Huru föga tillsyn öfvas med hänseende till dessa arbetareinstitut, framgår bland annat deraf, att, ehuru ett af de bestämdaste villkoren för erhållande af bidrag af detta anslag, som fastslogos vid dessa instituts upprättande, och på hvilket vilkor man då lade mycken vikt, var, att politiska strider eller förhandlingar der icke finge förekomma, utan uttryckligen blefvo »förbjudna», detta förbehåll dock ingalunda blifvit allestädes noggrannt iakttaget, ty politik odlas inom vissa arbetareinstitut, än under en, än under en annan form, om också vanligen på ett förstucket sätt. Man märker dock mycket väl tendensen, och den är allt annat än fosterländsk.

På nu anförda grunder skall jag därför tillåta mig vördsamt hemställa, att vederbörande, då de utlåta sig i denna anslagsfråga, måtte betänka, att det erfordras någon närmare uppsigt öfver det sätt, hvarpå dessa arbetareinstitut skötas.

Efter härmed slutad öfverläggning blef den kongl. propositionen tillika med det i anledning af densamma nu afgifna yttrandet hänvisad till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, denna dag aflemnade nädiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter Maria Christina Blomstedt;
- 2:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter ogifta Maria Christina Eriksson;
- 3:o) angående upplåtelse af kronomark till Arjeplougs kommun i Norrbottens län;
- 4:o) angående upplåtelse af kronomark till Jockmocks kommun i Norrbottens län;
- 5:o) angående upplåtelse till Norrköpings stad af förra hospitalslägenheten Hospitalsholmen;
- 6:o) angående försäljning af två under förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal n:o 7 Bro i Upsala län lydande utegor;
- 7:o) angående försäljning af en till förra militiebostället Öfversta n:is 2 och 3 i Örebro län hörande lägenhet;

8:o) angående förhöjning i de vaktmästarne hos åtskilliga statsmyndigheter tillerkända löneförmåner;

9:o) angående godtgörelse till jernvägsstyrelsen för förskottsviss utgifven expropriationsersättning för viss till Luleå—Gellivarebanan hörande mark;

10:o) angående upplåtelse till statens jernvägar af ett jordområde från förra hospitalshemmanet Ousby n:o 3 i Kristianstads län;

11:o) angående tillstånd för Visby stad att tillbyta sig två jordområden af den utaf Gotlands artillericorps disponerade tyghusplanen invid Visby; och

12:o) angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts nedannämnda, under sammanträdet aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 13 kap. 4 § giftermålsbanken;

2:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken;

3:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 86 § utsökningslagen m. m.;

4:o) med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af straffid m. m.;

5:o) med förslag till checklag m. m.;

6:o) med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen;

7:o) med förslag till lag, innefattande tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen;

8:o) med förslag till lag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap;

9:o) med förslag till lag angående rätt till erhållande af kyrklig vigsel i visst fall;

10:o) angående ändring i vissa delar af förordningarna om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om landsting den 21 mars 1862 samt af förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862; och

11:o) angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 2 december 1892.

Upplästes och lades till handlingarna Kongl. Kaj:ts under dagens sammanträde aflemnade nådiga skrifvelse till Riksdagen om förordnande af en statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrifvelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas veder-

börande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

Aflemnades följande motioner:

n:o 7, af herr *von Möller*, angående skrifvelse till Konungen, med begäran om framläggande af förslag till ny legostadga för husbönder och tjenstehjon;

n:o 8, af herr *Boström, Johan*, om meddelande af lagbestämelse angående skyldighet för staten att i visst fall erlagga kommunalutskylder för utarrenderad kronojord; och

n:o 9, af herr *Sörensson*, med förslag till ändrade bestämmelser rörande af- och tillträde af ecklesiastikt boställe.

Dessa motioner blefvo hvar för sig på begäran bordlagda.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Rodhe* under sexton dagar från den 29 innevarande januari och herr *Sörensson* under fjorton dagar från den 26 i samma månad.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 12,40 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.
